

ONDER DE LOEP

Mededelingen en convocaties
afdeling Hengelo - Oldenzaal

COLOFON

Redactie:

Harry de Jong

Redactieadres:

Abelenstraat 2a
7556 DT Hengelo
☎ (074) 291 7611

e-mail: harry.dejong@natuur-hgl.nl

Verspreiding OdL:

Harry de Jong & Jan Zwieneberg

Kopij:

Onder de Loep verschijnt 4 x per jaar, in maart, juni, september en december. De kopij voor de desbetreffende convocaties dient uiterlijk ½ maand voor het verschijnen in het bezit te zijn van de redactie. Kopij die te laat wordt ingeleverd zal in overleg met de auteur in een van de daaropvolgende convocaties worden geplaatst.

Kopij dient uiterlijk 2 weken voor de verschijningsdatum binnen te zijn op bovengenoemd redactieadres via e-mail.

De redactie is continu op zoek naar kopij. Om interessante artikelen te kunnen plaatsen doen wij een beroep op uw creativiteit.

Voorbeelden:

- resultaten van (eigen) veldbiologisch onderzoek,
- verslagen van excursies (ook van andere afdelingen),
- waarnemingen,
- vakantieverslagen,
- commentaren en meningen,
- aardige verhalen,
- enzovoort.

Heeft u bij uw artikel afbeeldingen, dan gaarne meesturen. Indien mogelijk wordt dat dan bij het artikel afgedrukt.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de ingezonden stukken.

Afbeelding omslag:

Blauwborst
(*Luscinia svecica*)

Foto's: Harry de Jong

(tenzij anders vermeld)

ONDER DE LOEP

Mededelingen en convocaties van de
Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging,
Afdeling Hengelo - Oldenzaal

INHOUD

VAN HET BESTUUR -----	1
AGENDA -----	2
ALGEMENE LEDENVERGADERING 2023 -----	6
VERSLAG ALGEMENE LEDENVERGADERING 1 OKTOBER 2022 -----	7
JAARVERSLAG 2022 -----	8
(CONCEPT) BELEIDSPLAN -----	12
FINANCIEEL JAARVERSLAG 2022 EN BEGROTING 2023 -----	14
BROEDVOGELINVENTARISATIE RETENTIEGEBIED WOOLDE -----	15
FORSYTHIA X INTERMEDIA - CHINEES KLOKJE -----	21
B(L)OEIENDE PLANTEN, RIET, PHRAGMITES AUSTRÁLIS -----	23
WAT VALT MIJ OP IN DE NATUUR -----	24

De KNNV is opgericht in 1901. De afdeling Hengelo / Oldenzaal is opgericht in 1916. De vereniging stelt zich ten doel de bevordering van de natuurstudie, natuurbescherming en natuurbeleving. De ondertitel 'vereniging voor veldbiologie' benadrukt de rol van de natuurstudie.

Alle leden ontvangen het landelijk verenigingsblad NATURA. Leden van de afdeling Hengelo / Oldenzaal ontvangen daarnaast 4 maal per jaar het afdelingsblad ONDER DE LOEP. Het lidmaatschap van de KNNV (inclusief het lidmaatschap van de afdeling Hengelo - Oldenzaal) bedraagt € 34,- per jaar; gezinsleden betalen € 11,-

Betalingen d.m.v. machtiging of bankrekening

NL94 RABO 0191 8887 10 t.n.v. Kon Ned Natuurhistorische Ver.

Een lidmaatschap loopt van 1 januari tot en met 31 december.

Opzegging van het lidmaatschap uiterlijk 1 november bij de ledenadministratie van de afdeling of via de website.

Voor meer informatie kunt u terecht bij de secretaris (zie onderstaand adres).

Bestuur van de afdeling Hengelo - Oldenzaal:

◆ Voorzitter

Wytze Boersma

Zwaluwstraat 34, 7491 CX Delden, ☎ (074) 3762711

E-mail: wytze.boersma@hetnet.nl

◆ Secretaris

Jan Zwieneberg

Hengelose Esstraat 19, 7556 EA Hengelo, ☎ (074) 2423975

E-mail: secretaris@hengelo-oldenzaal.knnv.nl

◆ Penningmeester (en ledenadministratie)

Marti Rijken

Vossenbrinkweg 95, 7491 DC Delden, ☎ (06) 83386651

E-mail: marti@sailingarcadia.nl

◆ Natuurhistorisch Secretaris

Bert Oude Egbrink

Adamsweg 8, 7553 KM Hengelo, ☎ (074) 2434340

E-mail: ag.oudeegbrink@hetnet.nl

◆ Bestuurslid, redactie `Onder de Loep` en Webmaster

Harry de Jong

Abelenstraat 2a, 7556DT Hengelo, ☎ (074) 2917611,

E-mail: harry.dejong@natuur-hgl.nl

◆ Website: www.knnv.nl/hengelo-oldenzaal

Van het bestuur

Op 17 maart is de jaarlijkse ledenvergadering. Als bestuur hebben we hieraan veel tijd besteed. Het was voor ons een natuurlijk een proces van terug kijken; wat is er allemaal goed gegaan en wat had beter gekund.

We zijn heel blij met het feit dat we er financieel weer stuk beter voor staan. We hebben giften gekregen (heel fijn!!), lezingen hebben geld opgebracht en we hadden de uitgaven goed gepland.

Ook de excursies liepen weer goed en ook onze lezingen werden goed bezocht.

Zeer zorgelijk is continue proces van het ledenaantal. We slagen er niet in om meer nieuwe leden te krijgen.

In 2023 willen we dit gaan doen door onze excursies open te stellen voor geïnteresseerden. Op de jaarvergadering komen we met concreet voorstel.

Dit plan gaat alleen lukken als we de geïnteresseerden ook weten te bereiken. Daarin zijn we tot nu toe niet goed in geslaagd. Graag horen we hierover suggesties, die mogelijk meer resultaat hebben.

In 2022 heeft het KIN (KNNV, IVN en NIVON), die jaarlijks twee cursussen organiseerde de werkzaamheden beëindigd. We onderzoeken nu of we zelf, of met een van de groene partners, cursussen gaan organiseren in 2023/2024.

Nog een drietal praktische zaken waarvoor we jullie aandacht vragen.

Alle leden krijgen Onder de loep keurig thuisbezorgd. Aan externe partners sturen we, mede vanwege de portokosten, Onder de Loep toe als een digitale versie. Dit leverde al snel positieve reacties op omdat zo de mooie kleurenfoto's goed te zien zijn.

We hebben afgesproken dat we de leden, waarvan we een emailadres hebben, deze Onder de Loep ook als digitale versie toe. Graag horen we jullie reacties.

Een tweede punt zijn de excursies. We gaan weer terug naar de oude regeling (zie ook de inleiding bij het excursieprogramma).

Ook start er weer een vegetatieonderzoek. We gaan de vegetatie op het bedrijventerrein het Veldkamp in Borne inventariseren. Wie wil meehelpen kan contact opnemen met Wytze Boersma of Gerrit Haverkamp.

We hopen dat op 17 maart een goede opkomst hebben. Deze vergadering wordt afgesloten met een presentatie (met muziek) waarin onze excursies in de afgelopen jaren centraal staan.

Namens het bestuur,

Jan Zwienenberg

Excursie Samerrott 30 april 2022

Excursies

Het **verzamelpunt** is (tenzij anders aangegeven) de **Parkeerplaats kruising Boerhavelaan / Prof. Eykmanplatoen** (richting Borsthuis) te Hengelo.

Ieder wordt vriendelijk verzocht zo veel mogelijk met de auto te komen zodat er genoeg plaatsen zijn voor hen die niet over een auto beschikken.

Indien van toepassing wordt ook het **vertrekpunt ter plekke** aangegeven voor degenen die hier rechtstreeks naar toe willen (dit is op eigen risico bij het evt. niet doorgaan van de excursie). Gaarne van tevoren bellen of je daarnaartoe komt.

De excursies zijn **veldbiologische excursies**. Voor inlichtingen kunt u contact opnemen met de coördinator van de excursie.

Vergaderingen

De **gebruikelijke plaats** waar vergaderingen worden gehouden (tenzij anders aangegeven) is het NIVON Centrum aan de Lodewijkstraat 1 te Hengelo.

Overzicht activiteiten afd. Hengelo-Oldenzaal

Zondag 12 maart 2023	Excursie: Oelemars
Zaterdag 25 maart 2023	Excursie: Tankenberg
Zaterdag 08 april 2023	Excursie: Voltherbroek
Zondag 23 april 2023	Excursie: Gut Stovern
Zaterdag 06 mei 2023	Excursie: Engbertsdijkvenen
Zaterdag 20 mei 2023	Excursie: Sprengenberg
Zaterdag 03 juni 2023	Excursie: Beerze

Excursie: Oelemars

Datum : Zondag 12 maart 2023
Thema : Landschap
Verzamelpunt: 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend (tot 13.00 uur)
Coördinatie : Bert Oude Egbrink (074-2434340)

De Oelemars ligt ten oosten van het dorp Losser. Het totale gebied is ca. 100 ha groot en wordt begrensd door de Grensweg, Ravenhorsterweg, Drielandweg en de Beerninksweg.

In het gebied ligt een grote plas door het winnen van zand. Vanaf 1983 is het gebied door de Vogelwerkgroep Losser geïnventariseerd op het voorkomen van vogels. In totaal zijn er vanaf 1983 tot 2021 maar liefst 263 verschillende vogelsoorten waargenomen.

Kleine plevier

Aan de oostkant van de plas staat een vogelkijkhut. Met behulp van keileem is voor de hut een klein eiland aangelegd waar vogels kunnen rusten. Ook is er voor de Oeverzwaluw een oeverzwaluwwand gerealiseerd die plaats biedt aan 240 broedparen.

Wij zullen een kort bezoek aan de vogelhut brengen en vervolgens een wandeling maken door het aangrenzende gebied langs de Dinkel en door het Losserse zand.

Vertrekpunt: Vanaf de kruising van de Grensweg met de Ravenhorsterweg nabij de vogelkijkhut. We vertrekken hier omstreeks om 09.30 uur.

Excursie: Tankenber

Datum : Zaterdag 25 maart 2023
Thema : Landschap
Verzamelpunt: 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend
Coördinatie : Wytze Boersma (074-3762711)

De omgeving van de Tankenberg bij Oldenzaal is alle jaargetijden een ideaal excursie gebied. Dit komt door de afwisseling van de oude bospercelen, beekjes, weidepercelen en houtwallen.

Het is dan ook een ideaal gebied voor de flora en fauna. Tijdens de excursie hopen we dan ook verschillende spechtensoorten te zien en te horen. Eind maart hebben we ook kans dat de eerste zomergasten uit Afrika weer terug zijn, zoals de Fitis, Tjiftjaf, Zwartkop en de Boerenzwaluw.

Als we geluk hebben horen en zien wij ze. Door de samenstelling van de bodem, vochtig en leemachtig is het een bijzonder rijk gebied van wilde planten en struiken.

De kans is groot dat we verschillende voorjaarsplanten zullen zien, zoals Maartsviooltje, Vroegeling, Klimop-ereprijs en Drienerfmuur.

Maarts viooltje

Op het hoogste punt van de Tankenberg, 85m, staat een kapelletje. Vanaf dit punt heb je een mooi overzicht over het landschap en bij helder weer zie je de contouren van Duitsland liggen.

Vertrekpunt: De parkeerplaats Erve Middelkamp, Benteimerstraat 15 De Lutte. We vertrekken hier om ongeveer 09:20 uur.

Excursie: Voltherbroek

Datum : Zaterdag 08 april 2023
Thema : Schedegeelster
Verzamelpunt: 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend
Coördinatie : Wytze Boersma (074-3762711)

Wie Volthe zegt, denkt direct aan Voltherbroek. Samen met Agelerbroek en Achter de Voort is het een Natura 2000 gebied.

Deze drie gebieden worden door het kanaal Almelo – Nordhorn in tweeën gedeeld. Dit is een probleem voor de uitvoering van het beheersplan.

Helaas zijn deze gebieden niet vrij toegankelijk.

Wij kunnen alleen de randen bekijken. Door het gebied stroomt de Roelinksbeek. In de omgeving en op de oever van de beek vind je nog steeds restanten van de botanische rijkdom.

De Schedegeelster is daar één van. Als de weersomstandigheden goed zijn hopen we nog een aantal bloeiende exemplaren te vinden.

De route van de excursie gaat ook langs het kanaal Almelo-Nordhorn. Helaas zijn we te vroeg om de bijzondere soorten bloeiend te zien.

Schedegeelster

Vertrekpunt: Het wandelknooppunt Volthe, hoek Loosterweg – Wikerstraat.
We vertrekken hier omstreeks 09.30 uur.

Excursie: Gut Stovern

Datum : Zondag 23 april 2023
Thema : Voorjaarsflora
Verzamelpunt: 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend (tot 13.30 uur)
Coördinatie : Bert Oude Egbrink (074-2434340)

Het landgoed Stovern ligt ten zuidoosten van Salzbergen net voorbij Schuttorf. Het landgoed bestaat uit loofbos, naaldbos en landbouwgrond. Het oude loofbos ten noordoosten van het huis Stovern bestaat onder meer uit eikenhaagbeukenbos op leemrijke grond.

Het bos met een soortenrijke voorjaarsflora is aangewezen als FFH-gebied (Natura 2000 gebied). In de aanwijzing van het gebied (met een oppervlakte van 114 ha) worden Lievevrouwebedstro, Gevlekte aronskelk, Heelkruid en Eénbloemig parelgras als interessante soorten genoemd.

Ten zuiden van het huis loopt de Elsbach die ook als FFH-gebied aangewezen is. De beek stroomt hier door een fraai bosrijk dal richting de Ems.

We maken een wandeling langs het huis, door het loofbos en terug langs de Elsbach.

Wat we allemaal tegen zullen komen, is nog een verrassing. Voor zover ik weet is het gebied nog niet eerder door onze afdeling bezocht.

Vertrekpunt: De parkeerplaats langs de Alter Postweg nabij de laan naar het huis Stovern langs de doorgaande weg van Salzbergen naar Neuenkirchen.

We vertrekken hier omstreeks 09.45 uur.

Excursie: Engbertsdijksvenen

Datum : Zaterdag 06 mei 2023

Thema : Vogels & Hoogveen

Verzamelpunt: 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)

Duur : Ochtend (tot 13.00 uur)

Coördinatie : Bert Oude Egbrink (074-2434340)

Op de website van de afdeling Vriezenveen van de KNNV vond ik een mooie beschrijving van het gebied die ik heb overgenomen.

De Engbertsdijksvenen is een vrijwel geheel afgegraven hoogveengebied van in totaal ongeveer 1000 ha. Het gebied herbergt een 8 ha groot restant niet afgegraven veen. Deze hoogveenkern is wel voor boekweitbrandcultuur gebruikt maar niet verveend en tijdig tegen verdere verdroging beschermd.

In 1984 is de laatste turf afgevoerd en kon worden begonnen met het vernatten van het veen. Om wegzijging van het oppervlaktewater tegen te gaan, was het nodig het gebied hydrologisch te isoleren.

Daartoe is het gebied in compartimenten verdeeld door middel van dammen. Het is een uitgestrekt, weids en afwisselend gebied. Buiten de actieve hoogveenkern bestaat het gebied uit natte heide, uitgestrekte Pijpenstrootjesvelden en delen voormalige cultuurgrond. Op de zandrug (haar) in het noorden van het gebied is ook droge heide aanwezig.

Binnen de Engbertsdijksvenen is de laatste paar jaar door Staatsbosbeheer heel veel gebeurd.

Het overgrote deel van de overal aanwezige opslag van vooral berken is met groot materieel verwijderd. Aan de noordkant van het veen bij Kloosterhaar ligt bij het oude boerderijtje Huisken een grote berg leem die gebruikt gaat worden voor het herstel van de oude dammen en de aanleg van nieuwe dammen.

Wij maken een wandeling door het noordelijke deel van het veen. Wij wandelen langs het boerderijtje Huisken naar het uitkijkpunt De Plus bij de hoogveenkern, over de droge heide en langs de oude zandwinput van Roelofs en wat ondiepe veenplassen weer terug.

Onderweg hopen we de nodige broedvogels te zien en te horen zoals Blauwborst, Roodborsttapuit, Kneu, Kokmeeuw, Dodaars en Wintertaling.

Roodborsttapuit

Vertrekpunt: De parkeerplaats bij Kloosterhaar langs de doorgaande weg van Sibculo naar Kloosterhaar.

We vertrekken hier omstreeks 09.45 uur.

Excursie: Sprengenberg

Datum : Zaterdag 20 mei 2023

Thema : Landschap

Verzamelpunt: 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)

Duur : Ochtend (tot 13.30 uur)

Coördinatie : Bert Oude Egbrink (074-2434340)

De Sprengenberg bij Haarle, eigendom van Natuurmonumenten, maakt deel uit van het Nationale park De Sallandse Heuvelrug.

Het heuvelachtige gebied is vooral bekend om de uitgestrekte droge heidevelden, de fraaie vergezichten en de laatste Nederlandse populatie van het Korhoen.

Meestal gaan wij in augustus naar dit gebied voor de dan volop bloeiende Struikheide. Maar de Sprengenberg staat ook bekend om haar Rododendrons en Azalea's die in mei volop in bloei staan. Er was in het verleden zelfs een kwekerij van deze planten op het landgoed.

De excursie voert ons niet alleen langs bloeiende Rododendrons en Azalea's maar ook over de heide, door uitgestrekte bossen en lanen met Amerikaanse eik.

De sprookjesachtige Palthetoren en een klein hellingveentje liggen ook langs de route. De in het gebied aanwezige vogels zoals de Roodborsttapuit en de Boomleeuwerik krijgen tijdens de excursie ook onze aandacht.

Boomleeuwerik

Wij hopen op zonnig weer waardoor we ook nog kans maken om de Zandhagedis te zien.

Vertrekpunt: De parkeerplaats aan de Oude Deventerweg bij de Informatieshuur De Pas nabij Haarle. We vertrekken hier omstreeks 09.45 uur.

Excursie: Beerze

Datum : Zaterdag 03 juni 2023
Thema : Beleving natuur
Verzamelpunt: 09.00 uur (Boerhavelaan Hengelo)
Duur : Ochtend tot 14.00 uur
Coördinatie : Gerrit Haverkamp (074-2668489)

Natuurgebied Beerze is een natura 2000 gebied met een oppervlakte van ongeveer 400 ha met een diversiteit aan landschapstypen.

Landschap Overijssel is beheerder van het gebied met o.a. droge en natte heide, veenputten, stuifzand en oude dennenbossen.

Door de verscheidenheid aan landschapstypen komen er veel planten- en diersoorten voor, waaronder 26 rode-lijstsoorten.

Te noemen valt o.a. raaf, boomvalk, geelgors, adder, zandhagedis, klokjesgentiaan, veenbes, lavendelhei.

Geelgors

Vertrekpunt: De parkeerplaats aan de Beerzerpoort in Beerze.

We vertrekken hier omstreeks 09.45 uur.

Beerzerzand

Algemene ledenvergadering 2023

Datum en tijd: **vrijdag 17 maart 2023 om 13.30 uur (tot 16.00 uur)**

Plaats: **NIVON-centrum** (kleine zaal) aan de Lodewijkstraat 1.

Vervoer kan geregeld worden voor diegene die niet of liever niet met eigen vervoer kan komen. Die moet even contact opnemen met Jan Zwienberg (074 2423975) of Wytze Boersma (074 3762711)

1. Opening.
2. Terugblik 2022.
3. Verslag jaarvergadering 18 maart 2022 (bijlage in deze Onder de Loep).
4. Ingekomen stukken en mededelingen.
5. Jaarverslag 2022 van bestuur, excursiecommissie en werkgroepen (bijlage in deze Onder de Loep)
6. Financieel jaarverslag 2022 en balans 31-12-2022 (bijlage in deze Onder de Loep).
7. Verslag kascommissie.
8. Samenstelling kascommissie 2024.
9. Begroting 2023 en contributie 2024.
10. Bestuursamenstelling.
In 2023 komt er een nieuw huishoudelijk reglement met een rooster van aftreden.
11. VV op zaterdag 22 april 2023. De stukken kunnen ter vergadering ingezien worden.
12. Vaststelling benoeming afgevaardigden naar de VV 2023.
Voorstel komt ter vergadering.
13. Beleidsplan KNNV Hengelo-Oldenzaal 2023 en 2024 (bijlage in deze Onder de Loep).
Het onderdeel publiciteit en communicatie vraagt extra aandacht.
14. Rondvraag en sluiting.

Pauze met een drankje.

Na de pauze:

Harry de Jong maakt tijdens de excursies foto's met onder andere de verschillende vondsten. Deze foto's heeft hij verwerkt in een aantal presentaties, die ook voorzien zijn van muziek.
Een terugblik van drie jaar excursies.

Excursie De Borkeld 22 oktober 2022

Verslag Algemene Ledenvergadering 1 oktober 2022

De vergadering vond plaats op 18 maart 2022 in het Nivon-Centrum in Hengelo. Er waren 15 leden aanwezig. Jan Zwienenberg (secretaris) en Jan Weernink (penningmeester) waren met kennisgeving afwezig.

1. Opening.

Voorzitter Wytze Boersma heet de aanwezigen van harte welkom en opent de vergadering. Het afgelopen jaar zijn Gé Inia, Jacques Bielen en Andre Bolt overleden. Daarna volgt een moment van stilte om hen te herdenken.

De presentielijst wordt door de aanwezigen getekend.

2. Terugblik 2021.

Door corona is de fysieke jaarvergadering in het voorjaar van 2021 niet doorgedaan. Wel is er een digitale ledenraadpleging geweest. Vervolgens is er in oktober een fysieke vergadering geweest waarin de voorzitter een toelichting heeft gegeven op de internetfraude waarvan onze afdeling slachtoffer is geworden. Ook wordt een toelichting gegeven op ons bezwaarschrift tegen de woontoren op het Heematterrein.

3. Verslag ledenraadpleging maart 2021 en ledenvergadering d.d. 1 oktober 2021.

Het verslag wordt goedgekeurd.

4. Ingekomen stukken en mededelingen.

- De stukken voor de komende VV heeft het bestuur inmiddels ontvangen. Geïnteresseerde leden kunnen deze bij de secretaris opvragen.

5. Jaarverslag 2021 van bestuur, excursiecommissie en werkgroepen.

Het jaarverslag wordt tekstueel en inhoudelijk doorgenomen. Laurens van Run merkt op dat de paddenstoelenwerkgroep nu ook deel uitmaakt van de Nederlandse Mycologische Vereniging (NMV).

6. Financieel verslag 2021 en balans 31-12-2021.

In verband met de afwezigheid van de penningmeester geeft de voorzitter een toelichting op het financieel jaarverslag en de balans. Door de internetfraude in het boekjaar 2021 is onze financiële situatie aanzienlijk verslechterd. Door enkele grote giften is de balans op 31 december 2021 toch nog positief. De voorzitter heeft met de landelijk penningmeester afspraken gemaakt over het tijdstip van afdracht van onze jaarlijkse contributie. Door deelnemers van de vergadering worden tips aangedragen om fraude in de toekomst te voorkomen.

7. Verslag kascommissie.

De kascommissie bestaande uit Mieke van de Berg en Gerrit Haverkamp heeft de stukken gecontroleerd en akkoord bevonden. Met bijzondere dank aan onze penningmeester Jan Weernink wordt het bestuur decharge verleend.

8. Samenstelling kascommissie 2022.

Het bestuur dankt de kascommissie voor hun werk. Doordat er in het coronajaar 2021 geen fysieke jaarvergadering is geweest, zal de kascommissie in 2022 weer uit Mieke van de Berg en Gerrit Haverkamp bestaan. Reserve-lid wordt Laurens van Run.

9. Begroting 2022 en contributie 2022 en 2023.

Het bestuur is bezig met het genereren van extra inkomsten in 2022. Gedacht wordt aan het geven van betaalde lezingen. Joop de Wit geeft aan de Onder Loep in het vervolg wel digitaal te willen ontvangen. Wanneer meer leden hiervoor kiezen worden de druk- en porti kosten van Onder de Loep minder hoog. Marti Rijken geeft aan dat in de Hof van Twente verenigingen benaderd zijn om het stembureau te bemensen. De financiële vergoeding komt dan ten goede van de vereniging. De contributie in 2022 en 2023 wordt licht verhoogd. De vergadering gaat hiermee akkoord.

10. Bestuurssamenstelling.

Jan Weernink heeft aangegeven vanwege privé redenen zijn functie als penningmeester te willen beëindigen. Marti Rijken is bereid deze functie over te nemen. De vergadering gaat akkoord met deze bestuurswisseling. Van de door omstandigheden bij de vergadering afwezige Jan Weernink wordt op een later moment afscheid genomen.

11. Vertegenwoordigende Vergadering (VV) op zaterdag 23 april 2022 in Almere.

De voorzitter licht een aantal punten op de agenda toe. Hij maakt melding van een wisseling van de medewerkers bij het landelijke bureau en de vernieuwing van de website voor tweedehands boeken. Hij geeft een toelichting op het (landelijk) financieel overzicht. Het landelijk bestuur huldigt verder het

standpunt “wildplukken liever niet”. Het thema van de week van de Veldbiologie is de Vliegenzwam waaraan de NMV ook zal meewerken.

12. Vaststelling benoeming afgevaardigden naar de VV op 23 april 2022.

Tijdens de vergadering melden zich geen geïnteresseerden voor deelname aan de VV. Het bestuur overlegt intern over de afvaardiging.

13. Beleidsplan KNNV Hengelo-Oldenzaal 2022 en 2023.

De verschillende onderdelen van het plan zijn doorgenomen. In dit beleidsplan komt ook het bermbeheer in de gemeenten Hengelo, Borne en Hof van Twente aan de orde. Het bestuur is voor ecologisch beheer van de bermen. Inzaaien van bermen heeft niet de voorkeur en mag pas na onderzoek van de ecologische waarde van de berm vooraf aan het inzaaien. Verder is Laurens van Run bereid een cursus Paddenstoelen voor beginners te organiseren. In 2022 willen we proberen om onze excursies ook voor geïnteresseerde niet-leden open te stellen. Dit wordt een proefjaar.

14. Rondvraag en sluiting.

Hermien Halm wil extra publiciteit om het aantal leden van de afdeling op peil te houden. Maggie Verdriet spreekt haar waardering uit voor het mooie en interessante voorjaarsnummer van Onder de Loep.

Hierna sluit de voorzitter de vergadering.

Na de vergadering was er een interessante presentatie over de vogels in Gambia door Marti Rijken. Marti heeft vorig jaar met een collega een tiendaagse vogelreis door Gambia gemaakt. In Gambia komen maar liefst 660 vogelsoorten voor. Hiervan heeft Marti er tijdens zijn presentatie verschillende op foto laten zien.

Jaarverslag 2022

Algemeen

In 2022 konden gelukkig de geplande activiteiten weer uitgevoerd worden. Dit verslag geeft een goed overzicht van deze activiteiten en de werkzaamheden van het bestuur.

Bestuurssamenstelling

Samenstelling per 31-12-2022.

W. Boersma	-voorzitter
J.H. Zwienberg	-secretaris
M. Rijken	-penningmeester en ledenadministratie
A.G. Oude Egbrink	-natuurhistorisch secretaris
K.H. de Jong	-lid, eindredactie Onder de Loep en website

De heer J. Weernink is een groot aantal jaren onze penningmeester geweest. Hij heeft in 2022 deze werkzaamheden beëindigd. Het bestuur heeft hem bedankt voor zijn inzet.

I. De afdeling

Bestuursactiviteiten

Het bestuur heeft in 2022 zevenmaal vergaderd. Daarnaast was er veel telefonisch contact.

Externe vertegenwoordiging:

- Beleidsraad KNNV in Almere: W. Boersma.
- Digitale VV: W. Boersma
- Groene Tafel gemeente Hengelo: G. Haverkamp
- Begeleidingsgroep Groen Ambitieplan Borne: G. Haverkamp

Ledenvergadering 2022

De vergadering was op 18 maart in het NIVON-centrum. Er waren 15 leden bij deze vergadering aanwezig.

Ledenaantal

We hebben in 2022 slechts één nieuw lid mogen verwelkomen: Leon Leijdekkers.

Van 7 leden en huisgenoot-leden hebben we afscheid moeten nemen, te weten André Bolt (erelid), Hermine Halm, Nico van der Veen, Agaat van der Veen-Barentz, Jan en Annie Weernink.

Het actuele ledenaantal komt daarmee op 48 leden en 11 huisgenoot-leden.

Ledenblad Onder de Loep, Website en Nieuwsbrief

Onder de Loep is weer viermaal verschenen. De leden krijgen een papieren-versie. Naast dit mededelingenblad krijgen alle leden, waarvan het emailadres bekend is, ook regelmatig een Nieuwsbrief., in 2022 negenmaal. Deze combinatie van informatiebladen voldoet goed.

Voor geïnteresseerden in de activiteiten van onze afdeling is er sinds eind 2022 ook een Nieuwsbrief, die een maal is verschenen.

Onze website, op basis van een landelijke module, werkt goed en geeft goede informatie over de afdeling.

Financiën

We hebben in 2022 een deel van de financiële tegenslag uit 2021 goed kunnen maken. De inkomsten zijn afgerond € 347,00 hoger dan geraamd en de uitgaven € 88,00 lager, waardoor het banktegoed met € 434,00 is gestegen tot € 1622,00 aan het eind van het jaar.

Dit ondanks een tegenvaller van achterstallige betalingen voor Onder de Loep en de verzending daarvan, die alsnog in 2022 voldaan moesten worden. Financiële meevallers hebben we in de vorm van een particuliere gift, een deeltuitkering vanwege het opheffen van het KIN en toekenning vanuit RABO Clubsupport, die alle onder de noemer 'giften' zijn geadministreerd.

Met het nieuwe saldo kunnen we stellen dat we uit de gevarezone zijn, mochten in het nieuwe jaar de inkomsten en uitgaven niet parallel lopen.

De begroting voor 2023 is behoudend opgesteld, omdat we te maken hebben met een teruglopend aantal leden.

II. Relaties

Samenwerking met KNNV-afdelingen

Er is in 2021 geen structureel overleg opgestart. Met de afdeling Enschede zijn goede afspraken gemaakt betreffende de deelname aan elkaars activiteiten.

Samenwerking met IVN

In ons werkgebied zijn de contacten met de IVN-afdelingen beperkt tot Hengelo. Gezamenlijk is er een zienswijze ingediend betreffende het bestemmingsplan voor het zogenaamde Heematterrein aan de Bornsestraat. Dit terrein ligt naast de Begraafplaats, die een monumentale status heeft. Deze begraafplaats is ook onderdeel van Hoofdgroenstructuur. De bebouwing is zeer nadelig voor het groen. Begin 2023 lijkt het erop dat de projectontwikkelaar aan de slag mag.

Overleg met gemeenten

Door de corona-pandemie zijn de contacten met de verschillende gemeenten (Borne, Hengelo en Hof van Twente) beperkt gebleven tot concrete projecten zoals Klein Driene en de ontwikkeling van het openbaar groen in het Centrum van Hengelo. Deze contacten met medewerkers van de verschillende gemeenten en Gildebor worden door ons als positief ervaren.

III. Activiteiten

a. Excursies

<i>Datum</i>	<i>Plaats</i>	<i>Thema</i>	<i>Aantal deelnemers</i>
19 februari	Driene	Frisse Neuzen	10
3 maart	Snippert	Natuurontdekkingen	10
26 maart	Singraven	Landschap	13
10 april	Hulsbeek	Voorjaarsverschijnselen	10
30 april	Samerrott	Voorjaarsflora	9
15 mei	Aamsveen	Hoogveen	7
21 mei	Elfterheurne	Oldenzaals stuwwal	5
5 juni	Springendal	Beekdalen	7
26 juni	Buurserzand	Natuurbeleving	6
9 juli	Puntbeek	Landschap	3
24 juli	Haaksbergerveen	Hoogveen	8
14 augustus	Noordijkerveld	Natuurontwikkeling	niet doorgestaan
28 augustus	Lemelerberg	Heide	niet doorgestaan
11 september	Needse Achterveld	Natuurbeleving	7
25 september	Roderveld	Herfst	6
9 oktober	Driene	Herfstverschijnselen	25
12 oktober	Borkeld	Slotexcursie	7

Totaal zijn er in het jaar 2022 zeventien excursies georganiseerd. Doordat wij dit jaar geen excursies moesten afgelasten vanwege Corona, zoals in 2020 en 2021 wel het geval was, gelukkig weer een volledig programma. Wel zijn twee excursies afgelast in verband met de hoge temperaturen in augustus. Bij de excursies wisselde het aantal deelnemers sterk namelijk van 3 tot 25. Het gemiddeld aantal deelnemers aan de excursies lag wat hoger dan voor Corona. Een ontwikkeling waar wij alleen maar blij mee kunnen zijn. De paddenstoelen excursie op 9 oktober jl. die tevens een publieksexkursie was in het kader van de week van de veldbiologie met het vliegenzwamproject trok het grootste aantal deelnemers. De excursie naar het Samerrott bij Schutterf was een hoogtepunt wat betreft bijzondere plantensoorten.

De leden van de excursiecommissie in 2022 waren Wytze Boersma, Harry de Jong, Gerrit Haverkamp en Bert Oude Egbrink (natuurhistorisch secretaris).

Contactpersoon: Bert Oude Egbrink

b. Week van de Veldbiologie

Bij onze excursie van 9 oktober in Driene waren ook niet-leden welkom. Het thema van de excursie was herfstverschijnselen. Mede door de goede publiciteit waren 25 deelnemers waaronder een flink aantal kinderen. Het belangrijkste onderdeel van deze excursie waren de paddenstoelen. Er werden de nodige soorten gevonden maar de vliegenzwam, een doelsoort in de week van de veldbiologie, werd niet gevonden. Een geslaagde publieksexkursie, die om een herhaling vraagt.

Contactpersoon: Wytze Boersma

c. Plantenwerkgroep

Er zijn door corona geen inventarisatieprojecten opgestart, die in groepsverband uitgevoerd konden worden.

Wel zijn er op individuele basis inventarisatie voor FLORON gedaan zoals de eindejaarstelling.

Bijzondere vondsten van 2022 zijn:

- Pinda plant, *Arachis hypogaea*, tweede vondst in Nederland;
- Slaapkamereluk, *Soleirolia soleirolii*, derde vondst van Twente;
- Tengere zandmuur, *Arenaria leptoclados* tweede vondst van Twente
- Bosklimopereprijs, *Veronica sublobata*, nieuw voor Twente.

Contactpersoon: Wytze Boersma

d. Bermbeheer

De activiteiten rond dit onderwerp stonden in het verslagjaar op een laag pitje.

e. Lezingen en bomenwandelingen

Er zijn twee bomenwandelingen geweest:

- Tuindorpvijver. Alle bomen zijn opnieuw geïnventariseerd als basis voor een nieuwe informatiegids met wandeling.
- Stadsarboretum Klein Driene in het kader van jaarlijkse burendag in deze wijk.

Er zijn twee goed bezochte lezingen gehouden met als onderwerp:

- De wilde flora in het stedelijk gebied (stoeplantjes)
- Het belang van groen voor insecten. Een lezing georganiseerd door het NIVON

Contactpersoon: Jan Zwienenberg

f. Cursuswerkgroep KIN (KNNV, IVN en NIVON)

In het voorjaar van 2022 zijn er pogingen gedaan om een cursus te organiseren over klimaatveranderingen. De cursus gaat over de gevolgen en wat er staat te gebeuren, maar ook wat we zelf gaan ervaren en wat zelf kunnen en moeten doen. De cursus is opgezet samen met het Waterschap Vechtstromen en gemeente Hengelo. Helaas is de cursus niet doorgegaan. De voorbereidingstijd was te kort..

In het najaar is er een paddenstoelen cursus gehouden. De opzet van de cursus was volgens het model van de NMV, Nederlandse Mycologische Vereniging. Totaal waren er 12 deelnemers. De cursus bestond uit twee theorieavonden en een excursie. Docent was Laurens van Run.

Door het inkrimpen van het aantal leden van de cursuswerkgroep is besloten deze op te heffen. Het batig kassaldo is het in drie gelijke porties verdeeld over de verenigingen.

Contactpersoon: Wytze Boersma

g. Paddenstoelwerkgroep Twente (KNNV – NMV)

In 2022 was het helaas door de lange warme en droge zomer pas vanaf eind september zinvol om excursies houden. In totaal zijn we tussen 28 september en 7 december slechts 9 keer met 2 tot 7 personen (gemiddeld 5) op pad geweest. Bezocht zijn: Duivelshof, Rutbeek (m.n. parkeerplaats P1), Twickel, Witteveen, Tichelweg (de Lutte), Lonkerberg (noord), Arboretum Poortbulten, Buurserzand en 't

Wollink in Haarlo (Gld). Het aantal waargenomen soorten varieerde van 53 tot 100 met een gemiddelde van 72.

De omvang van de werkgroep is tot 10 gestegen door 2 nieuwe leden: KNNV-lid Joop Bruggert en een nieuwe inwoner van Twente, Hetty Voskuilen. Daarentegen zal Joop de Wit wegens verhuizing naar elders in 2023 de groep verlaten.

Enkele bijzonderheden:

- 28 september, Duivelshof: [Geopora arenicola](#), Zandputje. Weliswaar vrij algemeen, maar als kwetsbaar op de rode lijst. Nieuw voor alle deelnemers en opvallend: 4 dagen later opnieuw gevonden in het Roderveld tijdens een NMV-excursie.
- 5 oktober, Rutbeek: [Agaricus cupreobrunneus](#), Bruine weidechampignon. Als bedreigd op de rode lijst en hier vrij massaal gewoon op een grasveld bij een recreatieplas.
- 26 oktober, Tichelweg: [Physarum lenticulare](#), Lensvormig kalkkopje. Een slijmzwam oftewel een myxomyceet. Vermeld als uiterst zeldzaam, pas de derde melding in Nederland.
- 2 november, Lonnekerberg: [Mycena pterigena](#), Varenmycena. Alle eer van deze vondst gaat naar Gerben Winkel, die hier al had voorgelopen. Als ernstig bedreigd op de rode lijst. Een uiterst subtiel gevormde, kleurige en feeërieke soort.
- 9 november, Arboretum: [Entoloma porphyrophaeum](#), Porfiersatijnzwam. Als bedreigd op de rode lijst. Hier weliswaar door ons eerder gevonden, maar nu met veel exemplaren tegelijk.
- 7 december, 't Wollink, Haarlo (Gld): [Mycoacia nothofagi](#). Werkgroep lid Marina had hier een stekelige korstzwam gevonden. Op grond van de geur en de vorm van de zogenaamde cystiden bleek het inderdaad deze relatieve nieuwkomer in Nederland te zijn; de eerste vondst was pas op 19 januari 2019. Als voorlopige Nederlandse naam wordt Geurende stekelkorstzwam gebruikt.

De jaarlijkse excursie voor de KNNV is gehouden in het Leutink e.o. op 9 oktober: er is deze keer niet voorgelopen en er zijn slechts 20 soorten genoteerd; niettemin waren de bezoekers tevreden.

Ook tijdens 4 andere KNNV-excursies zijn door mij paddenstoelen genoteerd: van 2 tot 7 soorten, erg weinig, maar het betreft dan ook steeds excursies midden in deze droge zomer.

Verder doen Laurens van Run en nu ook Joop Bruggert mee aan de maandelijkse microscopie-studieavonden op Hof Espelo, onder auspiciën van NMV georganiseerd en begeleid door Marian Jagers.

Contactpersoon: Laurens van Run

h. Stadsarboretum Klein Driene

De aanbevelingen uit de inventarisatie in 2021 zijn besproken met de gemeente en wooncorporatie Welbions. Voor een paar omgewaaide bomen komen nieuwe soorten waardoor het totaal aantal soorten toeneemt. Op enkele plaatsen zijn in de loop der jaren bomen verdwenen. Beide organisaties onderzoeken of hier weer bomen kunnen komen.

Het is niet gelukt om in 2022 een nieuw boekje uit te geven. De voorbereidingen zijn nu in gevorderde staat.

In het najaar was er weer een excursie.

Contactpersoon: Gerrit Haverkamp

i. Bijzondere bomen in Hengelo

Er is in 2022 een nieuwe uitgave verschenen waarin ook bijzonder bomen staan, die in bezit zijn van particulieren.

Gerrit Haverkamp en Jan Zwienenberg hebben hierbij een adviserende functie.

Woord van Dank!

Na twee jaren die sterk beïnvloed zijn door corona, konden in dit verslagjaar de meeste activiteiten weer van start gaan.

Er is veel werk verricht en wij willen hiervoor alle betrokkenen van harte bedanken.

Hengelo, januari 2023

(Concept) Beleidsplan KNNV Hengelo – Oldenzaal 2023 – 2024

Inleiding

Dit beleidsplan geeft inzicht in plannen en activiteiten van KNNV Hengelo-Oldenzaal. Over de voortgang wordt het bestuur gerapporteerd in het mededelingenblad Onder de Loep.

De realisatie van de plannen is in belangrijke mate afhankelijk van de hulp van de leden en de financiële mogelijkheden.

Samenwerking met KNNV-afdelingen in Overijssel en IVN

Begin 2023 is er een bijeenkomst gepland van de KNNV afdelingen in Noord- en Oost Nederland. Hopelijk is dit de start van een periodieke samspraak van de afdelingen in Overijssel.

Met de afdeling Enschede zijn goede afspraken gemaakt over de deelname van de leden aan activiteiten van beide afdelingen. Ook worden in toenemende mate de activiteiten van de afdelingen in de regio Twente vermeld in de mededeling bladen van deze afdelingen.

Deze activiteit wordt voortgezet.

De relatie met IVN Hengelo heeft zich beperkt tot het samen optrekken in onderwerpen richting gemeente Hengelo.

Samenwerking met gemeenten

Op verschillende niveaus zijn er goede contacten met de gemeenten Borne, Hof van Twente en Hengelo.

De gemeente Borne is bezig met het opstellen van een Groen Ambitieplan. Onze afdeling participeert in de begeleidingscommissie. De gemeente Borne en Hengelo zijn gezamenlijk eigenaar van het bedrijventerrein de Veldkamp. Een deel van dit terrein wordt ecologisch beheerd. Over een inventarisatie zijn afspraken gemaakt (zie activiteiten).

In Hengelo participeert de afdeling in de Groene tafel. Daarnaast is er regelmatig contact met de diverse medewerkers over verschillende onderwerpen.

Huishoudelijk reglement

In een aparte vergadering in 2023, die gecombineerd wordt met een lezing, zal het nieuwe huishoudelijk reglement besproken worden. Een onderdeel van dit reglement is een rooster van aftreden, dat dan per 2024 van kracht wordt.

Financiële positie afdeling en samenstelling bestuur

In 2022 is er weer een beperkte financiële buffer opgebouwd. Voor de komende jaren is het doel deze te behouden en mogelijk nog iets uit te bouwen.

Het bestuur bestaat nu 5 leden, waarvan enige al vele jaren daarin actief zijn. Het bestuur wil graag een uitbreiding tot maximaal 7 leden. Geïnteresseerde leden mogen een aantal vergaderingen bijwonen waarna zij kunnen besluiten om zich kandidaat te stellen.

Ledenwerving

Hat aantal leden blijft gestaag dalen. Geïnteresseerden moeten via onze activiteiten bereikt worden. Dit vraagt een extra inspanning op terrein van publiciteit en communicatie.

(zie ook agenda jaarvergadering 2023).

Publiciteit en communicatie

Onze website (<https://hengelo-oldenzaal.knnv.nl>) wordt steeds aangepast en geeft een goed overzicht van onze activiteiten. Naast Onder de loep verschijnt er regelmatig een Nieuwsbrief. Deze gaat alleen naar de leden waarvan een emailadres bekend is.

Sinds eind 2022 is er informatiebulletin gestart voor mensen, die geïnteresseerd zijn in onze activiteiten.

Om nog meer mensen te bereiken zullen er op het gebied van publiciteit nieuwe wegen aangeboord moeten worden. Dit onderwerp wordt op jaarvergadering 2023 besproken.

Activiteiten

- Excursieprogramma

De excursiecommissie maakt jaarlijks een gevarieerd programma waarbij verschillende gebieden met een specifieke flora en fauna worden bezocht. Het jaarlijkse programma stopt in het najaar. De excursiecommissie onderzoekt of er ook in de winterperiode een excursie komt.

Leden van andere KNNV-afdelingen blijven van harte welkom.

- Cursussen en lezingen

In het najaar 2022 heeft het KIN, een samenwerkingsverband van KNNV, IVN en NIVON, haar activiteiten beëindigd.

Er wordt onderzocht of wij zelfstandig cursussen gaan organiseren zoals de mini-cursussen die door de KNNV ontwikkelt worden.

- Natuuronderzoek

Een deel van het bedrijventerrein de Veldkamp wordt ecologisch beheerd, Dit deel zal, na overleg met de gemeenten Borne en Hengelo, geïnventariseerd worden.

- Natuur- en Boomwandelingen Hengelo

In het voorjaar 2023 zullen er twee publicaties verschijnen. De eerste bevat een aantal wandelingen in het Stadsarboretum Klein Driene. Ook komt er meer achtergrondinformatie over het fenomeen Wederopbouwwijk en de functie van het groen daarin.

De tweede publicatie is een wandeling rond de Tuindopvijver. Alle bomen zijn nu goed op naam gebracht. De Tuindopvijver heeft wat betreft de bomen een beschermde status. Er wordt naar gestreefd om de uitwerking hiervan te concretiseren en op te nemen in de publicatie.

Aan de verschijnen van deze publicaties zal extra aandacht worden besteed.

- Stadsarboretum Klein Driene

Er wordt naar gestreefd om de kwaliteit van het arboretum ook naar de toekomst te garanderen. Dit vraagt de nodige afstemming met de eigenaren van het groen.

- Bermbeheer

Er komt een plan van aanpak voor het Bedrijventerrein Het Veldkamp.

- Activiteiten voor Stichting Twickel

Voor het jaar 2023 zijn er nog geen concrete activiteiten gepland.

Vastgesteld in de ledenvergadering van 2023

Financieel jaarverslag 2022 en begroting 2023 en concept-2024

BATEN	WERKELIJK 2022	BEGROOT 2022	BEGROOT 2023	BEGROOT 2024
Contributie	1.930,50	1.969,00	1.877,00	2.000,00
Excursieleden	0,00	50,00	50,00	50,00
Rente	0,17	0,00	1,00	5,00
Giften	344,28	0,00	0,00	0,00
Lezingen	255,00	164,00	100,00	100,00
Diversen	0,00	0,00	0,00	0,00
Totalen	2.529,95	2.183,00	2.028,00	2.155,00

LASTEN	WERKELIJK 2022	BEGROOT 2022	BEGROOT 2023	BEGROOT 2024
Afdracht Hoofdbestuur	1.243,50	1.274,00	1.160,00	1.250,00
Abonnement/Lidmaatschap	0,00	0,00	0,00	0,00
Onder de Loep-drukkosten	332,07	250,00	300,00	320,00
Onder de Loep-verzendkosten	251,20	219,00	220,00	230,00
Bestuurskosten	21,75	45,00	30,00	40,00
Excursies	0,00	55,00	60,00	70,00
Drukwerk/Portikosten	2,88	40,00	10,00	10,00
Bankkosten	194,70	225,00	139,20	150,00
Reiskosten	0,00	25,00	25,00	25,00
Office pakket	49,50	50,00	50,00	50,00
Saldo	434,35	0,00	33,80	10,00
Totalen	2.529,95	2.183,00	2.028,00	2.155,00

	LEDEN	CONTRIBUTIE (Euro)		
	Aantal 01-01-2023	JAAR 2022	JAAR 2023	JAAR 2024
Lidmaatschap	48	35,00	36,50	37,00
Lidmaatschap, huisgenoten	10	11,50	12,50	13,00
	LEDEN	AFDRACHT		
Lidmaatschap	48	22,25	22,50	23,00
Lidmaatschap, huisgenoten	10	8,00	8,00	8,50

Balans per 1 januari 2022			
Bank, rekening courant	926,76	Te betalen kosten	0,00
Bank, spaarrekening	261,72	Vooruit ontvangen	0,00
Te ontvangen posten	0,00	Reservering: Biologische activiteit	0,00
		Kapitaal 31/12/2021	1.188,48
Totaal	1.188,48	Totaal	1.188,48

Balans per 31 december 2022			
Bank, rekening courant	1.360,94	Te betalen kosten	0,00
Bank, spaarrekening	261,89	Vooruit ontvangen	0,00
Te ontvangen posten		Biologische activiteit	0,00
		Kapitaal 31/12/2022	1.622,83
Totaal	1.622,83	Totaal	1.622,83

Grauwe Gans – © Heidi Stienstra (via vogelkijkhut.nl)

1. Inleiding

De onderliggende inventarisatie is de laatste van de drie afgelopen broedseizoenen. Onze inventarisatie-inspanningen worden voor enkele jaren elders gevraagd.

Vanzelfsprekend kunnen wij op basis van 3 jaar waarnemingen in het retentiegebied Woolde geen harde conclusies trekken aangaande de lange termijn tendensen maar indicaties zijn er wellicht wel. Zoals de geleidelijke toename van de Brandgans en de opbloei van de Merel of het afnemende aantal broedpaartjes Tijftjaf. We verwachten over 3 jaar terug te keren naar het retentiegebied voor vervolgwarnemingen.

2. Gebiedsbeschrijving

Het retentie- en natuurontwikkelingsgebied Woolde ligt aan weerszijden van de Woolderbinnenbeek en maakt deel uit van een groter geheel waarbij het vele beekwater uit de stad Hengelo en omgeving tijdelijk wordt opgevangen in bergingsvijvers. Het Woolde is in 2003 ingericht en ligt op het grondgebied van de gemeente Hengelo, in het beheergebied van Waterschap Vechtstromen en is eigendom van Stichting Twickel. Het gebied ligt ingeklemd tussen Hengelo, Borne en Delden en beslaat 43 hectare. De wateroppervlakte, zonder inundatie, beslaat ongeveer 6 hectare.

Het waterpeil wordt gereguleerd via een stuw in de beek. Het terrein heeft zich ontwikkeld van een pioniersvegetatie tot schraal grasland. Er is op verschillende plaatsen opslag van diverse wilgen-soorten en zwarte els ontstaan, waardoor de vegetatie plaatselijk is verbost. Het oudere bosgedeelte, in het midden aan de oostzijde op de kaart, heeft een gemengd karakter en is ongeveer 2,5 hectare groot. Het open water is gedeeltelijk dichtgegroeid met riet en lisdodde. Op de graslanden grazen afwisselend koeien, schapen en paarden.

Het retentiegebied is niet toegankelijk voor publiek, op de vogel-kijkhut aan de noord-kant na. Wij hebben als waarnemers een vergunning om het gebied te betreden.

3. Methode

De onderzoeksmethode van de vogeltellingen is beschreven in de 'Handleiding Broedvogel-onderzoek' van Sovon Vogelonderzoek Nederland en wordt landelijk toegepast door alle waarnemers van Sovon. Met deze gestandaardiseerde aanpak wordt niet naar nesten gezocht, maar worden de territoria op basis van het aantal waarnemingen, de tijd van het jaar en de zang en het gedrag van de vogels in kaart gebracht (territoriumkartering). De gegevens worden onder meer gebruikt voor de jaarlijkse landelijke Vogelbalans van Sovon, waarin trends van toe- en afname worden beschreven.

25 februari	19:42 t/m 20:30	Wij hebben dit jaar tien 2-wekelijkse telrondes gelopen met verschillende startpunten binnen het omliggende <u>terrein, in de periode februari t/m juli, bestaande uit 6 vroege ochtendbezoeken waarbij voor of rond zonsopgang werd begonnen, 2 ochtendbezoeken, 1 avondbezoek en 1 nachtbezoek.</u>
12 maart	08:02 t/m 11:50	
26 maart	07:13 t/m 11:18	
8 april	07:09 t/m 12:00	
22 april	06:22 t/m 09:01	
5 mei	19:33 t/m 21:30	
21 mei	05:01 t/m 08:56	De gegevens zijn in het veld digitaal ingevoerd met de app Avimap en naderhand via het computerprogramma Auto-clustering van Sovon in de landelijke databank opgeslagen. Deze inventarisatie van broedvogels valt onder het project BMP-A ¹ .
1 juni	04:28 t/m 09:37	
16 juni	04:18 t/m 08:31	
9 juli	06:33 t/m 09:32	

4. Inventarisatie

Er zijn dit seizoen 82 vogelsoorten waargenomen, waarvan 57 soorten een broedterritorium hebben gehad. Ten opzichte van 2021 zijn er voor 4 nieuwe soorten broedterritoria vastgesteld, namelijk voor Bonte Vliegenvanger, Grauwe Vliegenvanger, Glanskop en Braamsluiper. Verdwenen zijn er 6 broedende soorten, te weten Boomklever, Spreeuw, Snor, Spotvogel, Slobeend en Vuurgoudhaan.

Van die 57 soorten zijn er 6 schaars voorkomend en 16 minder algemeen. Twee soorten staan op de Rode Lijst voor kwetsbare en gevoelige soorten, nl. Koekoek en Grauwe Vliegenvanger. De Rode Lijst (laatste versie 2017) is opgesteld op basis van gegevens uit de meetnetten die Sovon coördineert. Dat gebeurt in opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedsel-kwaliteit.

¹ BMP-A is sinds 1984 een Sovon-telproject: Broedvogel Monitoring Project - Alle soorten

Top-Tien	2022	2021	2020
Zwartkop	34	29	37
Kleine Karekiet	28	28	21
Winterkoning	27	22	32
Tjiftjaf	26	33	40
Koolmees	18	16	15
Merel	18	14	14
Vink	16	16	13
Pimpelmees	15	13	16
Bosrietzanger	12	11	13
Boomkruiper	10	10	14

Het totaal aantal territoria bedraagt 356. Dat is een dichtheid van 828 territoria per 100 hectare landschap. Dit is vermoedelijk een bovengemiddelde dichtheid voor enigszins vergelijkbare gebieden, wat verklaarbaar is vanwege het niet toegankelijke rustgebied.

De top-tien is hetzelfde gebleven als bij de vorige telling, in een aangepaste volgorde. En de constatering dat er een onverklaarbare achteruitgang bij Tjiftjaf gaande is; dit in tegenstelling tot de landelijke tendens. Bekend is dat zijn voorkeur meer uitgaat naar kleigronden.

In de tabellen staan alle waargenomen broedende soorten in alfabetische volgorde vermeld, met het aantal territoria. De indeling is naar ecologische soortgroep. Met de letter B worden de landelijk als “bijzonder” gekenmerkte, minder algemene broedvogels aangeduid; met de letter Z de landelijk “zeldzame” broedende schaarse soorten. Met de letter K en G worden de “kwets-bare” respectievelijk “gevoelige” soorten van de Rode Lijst aangeduid.

Bosvogels	2022	2021	2020	Bijz.
Bonte Vliegenvanger	1	0	0	
Boomklever	0	2	2	B
Boomkruiper	10	10	14	
Bosuil	1	1	0	
Buizerd	1	1	1	B
Gaai	3	2	2	
Glanskop	1	0	0	
Goudhaan	1	0	1	
Grote Bonte Specht	3	3	4	
Holenduif	1	1	1	
Houtduif	5	7	6	
Kauw	0	0	1	
Kleine Bonte Specht	1	1	0	
Koolmees	18	16	15	
Middelste Bonte Specht	1	1	1	Z
Pimpelmees	15	13	16	
Spreeuw	0	3	3	
Tjiftjaf	26	33	40	
Vink	16	16	13	
Vuurgoudhaan	0	1	3	B

De Bonte Vliegenvanger heeft een van de nestkasten benut die dit voorjaar zijn opgehangen.

Bonte Vliegenvanger -Foto © Norbert Mentink

De Boomklever is gesignaleerd maar met een te lage broedcode, zodat geen territorium kon worden genoteerd.

Bosrandvogels	2022	2021	2020	Bijz.
Ekster	1	1	0	
Grauwe Vliegenvanger	1	0	0	G
Groene Specht	1	1	2	B
Putter	1	1	0	B
Zwarte Kraai	2	2	2	

Grauwe Vliegenvanger - Foto © Antoinet te Brake (via vogelkijkhut.nl)

Rietvogels	2022	2021	2020	Bijz.
Kleine Karekiet	28	28	21	
Rietgors	5	4	3	
Rietzanger	2	4	0	Z
Snor	0	6	0	K
Waterral	5	2	2	B

De invasie van de schaarse Snor in het vorig broedseizoen heeft geen vervolg gekregen. In hoog Nederland was hij echter altijd al vrij zeldzaam.

Het permanent natte moerasgebied draagt bij aan een toename van de Waterral.

Vogels van pionierbegroeiingen	2022	2021	2020	Bijz.
Kievit	1	2	1	B
Kleine Plevier	1	1	2	Z
Scholekster	1	1	0	B
Witte Kwikstaart	3	4	1	B

De Oeverloper is waargenomen, maar de waarnemingen hebben niet geleid tot toekenning van een geldig broedterritorium. Ook is in de telperiode de hier niet broedende Witgat gesignaleerd.

Kleine Plevier - Foto © Jos van den Berg (via vogelkijkhut.nl)

Struweelvogels	2022	2021	2020	Bijz.
Bosrietzanger	12	11	13	
Braamsluiper	1	0	0	
Fazant	0	0	1	B
Fitis	1	3	2	
Goudvink	4	2	0	B
Grasmus	4	5	6	B
Heggenmus	7	5	7	
Merel	18	14	14	
Roodborst	9	9	12	
Spotvogel	0	3	4	G
Staartmees	4	4	4	
Tuinfluitier	10	7	9	
Winterkoning	27	22	32	
Zanglijster	9	8	6	
Zwartkop	34	29	37	

2022 is door Sovon en Vogelbescherming uitgeroepen tot *Jaar van de Merel*, vanwege de jarenlange teruggang in de populatie. In het retentiegebied lijkt voor-zichtig optimisme gerechtvaardigd, vanwege een toename van het aantal territoria.

De Spotvogel is niet meer waargenomen. Vermoedelijk heeft het wegsnoeien van opschietende wilgen en zwarte els de biotoop aangetast, omdat enkele paartjes in het vorige seizoen in een beperkt gebied van verlandend moeras gebroed hebben.

Koperwiek en Kramsvogel zijn hier eind maart gehoord en gezien, maar dit betrof de voorjaarstrek naar Scandinavië.

Watervogels	2022	2021	2020	Bijz.
Brandgans	10	6	5	Z
Dodaars	4	3	4	Z
Fuut	2	2	2	B
Grauwe Gans	8	5	8	B
IJsvogel	1	1	1	Z
Knobbelzwaan	3	2	1	B
Krakeend	5	3	2	B
Kuifeend	4	3	6	B
Meerkoet	9	5	8	
Nijlgans	1	1	1	B
Slobeend	0	1	0	K
Soepeend	1	0	1	
Soepgans	1	1	1	B
Waterhoen	4	2	4	
Wilde Eend	3	6	5	
Wintertaling	0	0	1	K

Slobeend, Wintertaling, Zomertaling en Grote Gele Kwikstaart zijn waargenomen, maar de observaties hebben niet geleid tot de vaststelling van broedterritoria.

De Brandgans neemt in aantal toe. De twee grotere eilandjes in het gebied bieden een veilige broedomgeving voor de paartjes.

De Krakeend breidt zich als broedvogel steeds meer uit. De Wilde Eend daaren-tegen heeft het moeilijk zich te handhaven, geheel in lijn met de landelijke ontwikkeling.

Knobbelzwaan - Foto © Heidi Stienstra (via vogelkijkhut.nl)

De Aalscholver, Blauwe Reiger, Grote Zilverreiger, Kokmeeuw, Kleine Mantelmeeuw en Visdief foerageerden in het retentiegebied, maar hebben elders hun broedkolonies, die min of meer ver van het Woolde liggen:

Aalscholver; Zwillbrocker Venn,
Blauwe Reiger; Oelerbeek Delden en Lonnekermeer,
Grote Zilverreiger; De Wieden,
Kokmeeuw; Wierdenseveld en Zwillbrocker Venn,
Kleine Mantelmeeuw; Engbertsdijkvenen,
Visdief; Engbertsdijkvenen.

Grote Zilverreiger - Foto © Heidi Stienstra (via vogelkijkhut.nl)

Overige soorten	2022	2021	2020	Bijz.
Koekoek	1	1	1	K

De Koekoek vindt in het retentiegebied voldoende waardvogels waarop hij kan parasiteren, in het bijzonder de vele paartjes Kleine Karekiet, Heggenmus en ook Witte Kwikstaart.

Overige opmerkingen:

Weidevogels:

Ooievaar, Geelgors, Graspieper, Tureluur en Wulp zijn gesignaleerd, echter zonder territoriumvaststelling. De graslanden aan de oostzijde van de Woolderbinnenbeek staan jaarlijks vaak onder water, wat broedmogelijkheden daar bemoeilijkt.

Roofvogels:

Voor de waargenomen Torenavalk is eind januari een nestkast opgehangen aan de oostzijde van het telgebied, waar nog geen gebruik van gemaakt is; een broedterritorium ontbreekt.

5. Nawoord

Wij danken de Bosbaas van de Stichting Twickel, de heer G.J. Roelofs, voor het verlenen van de vergunning om het retentiegebied te mogen betreden.

September 2022
Norbert Mentink, André van den Berg
 Sovon, Twentse Vogelwerkgroep

Forsythia x intermedia - Chinees klokje

Een paar vragen

Naast bomen hebben ook de struiken en kruiden in het stedelijk gebied onze aandacht. We willen ook graag meer weten over de ecologische waarde van de betreffende plant.

Een struik die al vroeg in het jaar uitbundig bloeit is het Chinees klokje (foto 1.), in het dagelijks spraakgebruik meestal Forsythia genoemd.

Foto 1

Vaak hebben we gekeken naar bloembezoekers en later in het jaar naar mogelijke vruchten.

Eigenlijk hebben we nooit bloembezoekers gezien. Gerrit heeft in het verleden wel eens vruchten gevonden.

Waarom zijn er geen bezoekers en bijna geen vruchten.

Literatuuronderzoek heeft ons hiervoor duidelijke antwoorden gegeven.

Het eerste deel van dit verhaal gaat over de plek van het Chinees klokje binnen de Olijffamilie (Oleaceae) en over de belangrijke kenmerken van het geslacht Forsythia.

Geslacht Forsythia

Het geslacht Forsythia is onderdeel van de Olijffamilie en afhankelijk van de taxonoom heeft dit geslacht 6 tot 12 soorten. De meeste komen uit Oost-Azië en een uit Zuidoost Europa, namelijk *Forsythia europaea*. Daarnaast zijn er verschillende hybriden (kruisingen) in cultuur waaronder *Forsythia x intermedia*.

Foto 2

De bloemen komen voor het uitlopen van het blad. De knopen staan tegenover elkaar (foto 2.) en de stengels zijn hol of hebben geladderd merg.

Een belangrijke factor zijn de bloemen en hun morfologie. Bij de bloemen van Forsythia is sprake van heterostylie.

Heterostylie of ongelijkstijlgheid

Foto 3

- Bij heterostylie zijn er qua morfologie twee verschillende soorten bloemen (foto 3.), die ook nog eens op verschillende planten voorkomen.
- Bloemvorm 1 heeft een stamper die duidelijk langer is dan de meeldraden. Bij bloemvorm twee is er heel korte stamper en twee normaal lange meeldraden.
- Dit verschijnsel komt ook voor bij het geslacht primula. Over de wijze van bestuiving is hier veel onderzoek gedaan. Bestuiving lukt alleen als pollen van bloemvorm 1 op de stamper van bloemvorm 2 komen of de pollen van bloemvorm 2 op de stamper van bloemvorm 1. De pollen verschillen per bloemvorm in grootte.
- In natuurlijke populatie is het aantal planten met beide bloemvormen ongeveer even groot.

De bloemen scheiden geen nectar af. Bloembezoekers komen dus alleen voor de pollen. Er zijn ook een aantal vlinders, waarvoor de Forsythia een waardplant is

Forsythia x intermedia

Deze kruising van *Forsythia suspensa* en *Forsythia viridissima* is ontstaan in de botanische tuin van Göttingen en is rond 1885 voor het eerst beschreven door Herman Zabel, directeur van de botanische tuin te Münden.

Kwekers hebben hieruit cultivars ontwikkeld. Het aantal verschillende cultivars zit volgens de recente Naamlijst Houtige Gewassen rond 35. Een waardevolle binnen dit assortiment is *Forsythia x intermedia* 'Spectabilis', die in 1906 op de markt is gekomen (L. Späth uit Berlijn).

De oorspronkelijke kruising had één van de twee bloemvormen. Deze is vegetatief vermeerderd, dus allemaal klonen. Hierdoor kan er geen bestuiving tussen de twee bloemvormen plaatsvinden.

Er zijn aanwijzingen dat bestuiving met een van de ouders tot zaadvorming kan leiden.

Vragen beantwoorden

We gaan in 2023 drie zaken bij het Chinees klokje bekijken:

- Welke bloemvorm hebben ze?
- Zijn er vruchten met of zonder zaad?
- Zijn er bloembezoekers en zo ja welke?

Mochten de lezers van dit verhaal antwoorden vinden, dan horen we die natuurlijk graag.

Foto's en tekst Gerrit Haverkamp & Jan Zwienenberg, januari 2023

B(l)oeiende planten, Riet, Phragmites australis

Riet, wie kent deze plant niet. Je komt deze plant bijna overal tegen. Over Riet is ook veel geschreven. Vooral over het gebruik. Maar ook als helofytenfilter of moerasfilter dat met behulp van helofyten (meerjarige moerasplant) afvalwater zuivert. Door het veelvuldig gebruik is Riet als het ware de bamboe van de gematigde streken.

Riet is de grootste en bekendste plant van de grassenfamilie in onze wilde flora. Riet komt voor bij of in het water zoals op de oevers van sloten, beken en kanalen en in (riet)moerassen.

Het is een zeer hoge plant en is blauw-grijs van kleur. De bloeitijd is van juli tot en met oktober. De dikke stengels zijn hol. De wortelstokken zijn ook hol, kruipend en soms met meterslange uitlopers.

De holle delen en de luchtkanalen in de wand van de plant zorgen ervoor dat de wortelstokken, die zich onder water bevinden, van zuurstof worden voorzien.

Uit de bestaande pollen en uit de uiteinden van wortelstokken komen in het voorjaar de nieuwe spruiten tevoorschijn. In augustus hebben ze de volledige lengte van 1 tot 3(4) meter bereikt.

In dezelfde periode komen de bloempluimen en de bladeren tot ontwikkeling.

In het blad bevindt zich de z.g. "duivelsbeet". Deze bestaat uit drie puntjes en zijn ontstaan tijdens de groei van het blad toen deze zich nog in de schede bevond. Op de scheiding van bladschede en bladschijf bevindt zich het harige tongetje.

De bloeiwijze van riet is een bruin-paarsachtige pluim. Deze bestaat uit talloze takken die soms weer verdeeld zijn in zijtakjes. Aan de takjes zitten de aartjes met 2-4 bloempjes. Het onderste bloempje is manlijk. De overige zijn vrouwelijk. Aan de bloempjes-as zitten vele lange haren van ca. 1 cm lang. Deze haren zijn met een loep goed te zien.

Riet verspreidt zich zowel vegetatief, d.m.v. wortelstokken als generatief door het zaad. Als het zaad rijp is, wordt het door de wind verspreid. De kiemkracht van het zaad is zowel op droge delen als in het water enige jaren. Om te kiemen moet het zaad terecht komen op open plekken met voldoende licht. Om verder te kunnen groeien moet er water zijn. Hierbij ontwikkelt het horizontale wortelstelsel. In één seizoen kan er een rietveldje ontstaan van 0,5 m² en 70 cm hoog worden. Onder goede omstandigheden kan zo'n rietveld in 4 jaar tijd uitgroeien tot wel 300 m² met honderden stengels.

De rietvegetatie bestaat uit een rijke flora. Planten die samen met het riet groeien zijn o.a. Kleine lisdodde, Mattenbies, Waterzuring, Gele lis, Dotterbloem, Gele waterkers, Grote egelskop, Watereppe, Waterweegbree en Kattenstaart.

In het najaar sterft het riet af en krijgt het een licht bruine kleur. Hierbij valt het blad het eerst af en komt op de bodem terecht waardoor humusvorming ontstaat. De halmen blijven het langst staan en kunnen in de rietvelden worden gesneden voor gebruik.

Riet heeft vele toepassingen zoals: voor daken, voor afscheiding, voor zinkstukken voor de dijken en het afdekken van platen tegen vorstschade. Maar ook voor het maken van karton. Vroeger werd het gebruikt als stukadoorriet in plafonds. Ook wordt het gebruikt als mondstuk voor muziekinstrumenten zoals de klarinet, de hobo en de fagot.

De wetenschappelijke naam *Phragmites* komt van het Grieks *phragma* betekent omheining, schutting. *Australis* betekent in het zuiden groeiend.

Riet vind je ook in een paar spreekwoorden zoals: iemand met een kluitje in het riet sturen; een zaak in 't riet sturen en zo beven als een rietje.

Tekst en foto's Wytze Boersma januari 2023

Gebruikte literatuur:

- Weeda, E, e.a.: Nederlandse oecologische FLORA, deel 5, 1994
- Halm, H., eindredactie, Ontdek nw Overijssel, 1981
- Duistermaat, H(Leni), Heukels'Flora van Nederland, 24 druk, 2020
- Backer, C.A.B. Dr., Verklarend woordenboek van de wetenschappelijke plantennamen, 1936
- Laan ter, K, Nederlandse spreekwoorden, spreuken en zegswijzen, 1986, 20st druk.

Wat valt mij op in de natuur

Nu we in de klimatologische winter zitten zien we dat sommige dieren moeite hebben om voldoende voedsel te vinden. Zo is de voertafel en de pindakaaspot in no-time leeg. Meestal zijn het de huismussen, de mezen, de merels en af en toe een vink die het voedsel weten te vinden. Op een dag zagen we een groene specht in het grasveld zitten die op zoek was naar mieren of miereneieren. Hij heeft er wel een half uur gezeten. daarbij heeft hij een kuiltje gemaakt van 5 cm diep.

Ook leuk te melden is dat we bij Jan een boomkruiper zagen die tegen de muur naar boven kroop om insectjes te zoeken.

Tijdens een wandeling viel mij op dat bij de jonge aanplant van beuken aan het Bornse voetpad in Twickel het bruine blad nog aan de boompjes zat. Deze boompjes zullen zo'n 10 tot 15 jaar zijn. Als ze groter worden laten ze het blad eerder vallen. Je ziet het wel vaker, zo ook bij een beukenhaag die uit beuken (*Fagus sylvatica*) bestaat. Bestaat de haag uit Haagbeuk (*Carpinus betulus*) dan is deze kaal voor de winter.

Dat spinnen in de woning overwinteren is algemeen bekend. Er zijn meer insecten die de woning opzoeken als het kouder wordt. Het Aziatische lieveheersbeestje is er een van. Vorige week vond ik in de gang een wants. Met obsIdentify gedetermineerd. Volgens de app is het een Grauwe schildwants, *Rhaphigaster nebulosa* (100% zeker). De beschrijving klopt
Volgens waarneming.nl is deze soort in het hele land gevonden.
Volgens de beschrijving overwintert deze wants op beschutte plekken, zoals in klimop en scheuren in de muur. Nu hebben we bij de voordeur klimop staan. Zou de wants via de brievenbus in huis gekomen zijn? Met de feestdagen had ik een snoertje, voor de kerstverlichting door de brievenbus geleid.

Tekst en foto's Wytze Boersma

Bij een wandeling door het Lutterzand op 7 januari jl. werd ik verrast door een grote omgevallen Schietwilg langs de Dinkel. Het breukvlak week duidelijk af van wat ik van de schietwilg ken.

Ik heb er daarom een foto van gemaakt. Ik dacht er vraatsporen van een Bever in te zien. Daarom heb ik de foto op waarneming.nl gezet waarna mijn idee aanvankelijk bevestigd werd. Na een week kreeg ik opnieuw een bericht van de validator zoogdieren met de volgende mededeling: "Dit blijken géén beversporen (geen bijtsporen zichtbaar). Het gaat om een afgebroken stam."

Vervolgens heb ik mijn foto voorgelegd aan onze leden Jan Zwienenberg en Gerrit Haverkamp die veel van bomen afweten. Zij kwamen tot de conclusie dat het om een breuk gaat die veroorzaakt is door aantasting van de boom door een schimmel die witrot of bruinrot veroorzaakt. Dit wordt bevestigd door de paddenstoelen aan de voet van de boom zoals die op de foto te zien zijn.

Ook ben ik op zoek gegaan naar wat er al bekend is over de Bever in het Dinkeldal. In een artikel in de Tubantia van 8 oktober 2019 met de titel "De Bever is terug in Twente" las ik er meer over. Het artikel was gebaseerd op een nieuwsbericht van het waterschap Vechtstomen waarin gemeld werd dat de Bever zich blijvend gevestigd heeft in het Dinkeldal. Helaas had mijn waarneming geen betrekking op een Bever. Wellicht was de wens de vader van mijn gedachte. Ook grappig om te weten is dat net stroomafwaarts van het Lutterzand het oude erf Klein Beverborg ligt. Hieruit blijkt dat de Bever in een wat verder verleden hier ook al rondzwierf.

Tekst en foto Bert Oude Egbrink

Aalscholver

Blauwe reiger

Fuut